TÜRK GÜREŞİ

GARP ALEMİNDEKİ KASIRGA

İSMAİL HABİB SEVÜK

Hazırlayan
Oğuzhan Murat Öztürk

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2087
KÜLTÜR SERİSİ: 1134

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-701-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: Ocak Matbaası, 1948
Ötüken Neşriyat'ta **1. BASIM**

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Zeki Gezer

Düzelti: Mehmet Yılmaz

Son Okuma: Mehmet Büyük

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İsmail Habib Sevük: Kafkas kökenli bir ailenin çocuğu olan İsmail Habib Sevük 1892 yılında Edremit'te doğdu. Asıl adı İsmail Hakkı'dır. 1904'te Edremit Rüştiyesi'nden 1909'da Bursa İdadisi'nden mezun olduktan sonra 1913'te Darülfünun-ı Osmanî Hukuk Mektebini bitirdi. Daha sonra Edirne Türk Ocağı başkanlığı vazifesini de üstlenecek olan İsmail Habib, daha talebelik zamanında bu müessesenin kuruluş yıllarında önde gelen aydın ve düşünürleriyle tanışma fırsatı buldu. 1914'te edebiyat öğretmenliğine atandığı Kastamonu'da hem İttihat ve Terakki kulüp müdürlüğünü hem de cemiyetin yayın organı *Köroğlu* gazetesinin başyazarlığını üstlendi. Kurtuluş Savaşı yıllarında Millî Mücadele'yi destekleyen Balıkesir'de *İzmir'e Doğru*, Kastamonu'da *Açıksöz* gazetelerinde başyazarlık yaptı. Kastamonu ve Ankara Lisesinde edebiyat öğretmenliği, Edirne'de maarif müdürlüğü, Antalya ve Adana'da maarif eminliği görevlerinde bulundu. Maarif eminlikleri kaldırılınca Galatasaray Lisesi edebiyat öğretmenliğine atandı, bu okulun öğretmeni iken 1943 yılında Sinop'tan milletvekili seçildi. Uzun yıllar *Cumhuriyet* gazetesinde yazıları neşredilen İsmail Habib Sevük'ün *Türk Teceddüt Edebiyatı Tarihi, Edebi Yeniliğimiz, Yurttan Yazılar, Atatürk İçin, O Zamanlar, Türk Güreşi, Dil Davası, Yunus Emre ve Mevlana* gibi eserleri vardır. İsmail Habib Sevük 17 Ocak 1954 tarihinde hayata gözlerini yummuştur.

İÇİNDEKİLER

Hazırlayanın Notu 9

BİRİNCİ KISIM
ÖN SÖZ VE OLİMPİYAT ŞAMPİYONLUĞUMUZ

Bu Kitap Nasıl Meydana Geldi? Türk Güreşi Yazılarının Macerası 13
Mersinli Ahmet'in Zaferi Vesilesiyle Eski ve Yeni Şampiyonlarımızdan İki Sporcumuzun Himmeti 21
Yeni Şampiyonlarımız Vesilesiyle Sultan Aziz'in Şampiyonu Kavasoğlu İbrahim 28
Hoş Geldiniz 35

İKİNCİ KISIM
TÜRKİYE'DEKİ GÜREŞLER

Biz Olan Tarafımız 39
Ankara'daki Güreş 45
Oyunların Filmi 51
Hakemin Pehlivanlığı 58
Çobanın Destanı 63
Hergeleci ve Adalı 72
Kara Ahmet Nerede ve Nasıl Yetişti? 77
Koca Yusuf ve Kurtdereli 81
Çardak'taki Güreş 88

ÜÇÜNCÜ KISIM
AVRUPA'DA VE AMERİKA'DAKİ CİHAN GÜREŞLERİ

İlâve Yazısı: Dr. Behçet Vehbi Bey 101
Koca Yusuf Avrupa'da 106
Sonsuz Kuvvetle Sonsuz Hüner 112
Yusuf'la Hergeleci'nin Paris'teki Güreşleri 118
Yusuf Amerika'da 125

Frenklerin Görüşüyle Koca Yusuf 132
Kara Ahmet'in Cihan Pehlivanlığı 139
Kurtdereli'nin Hitabesi 145
Kurtdereli Paris ve Londra'da 151
Kaplan ile Aslan 156
İki Devin Musaraası 162
Londra Güreşleri 170
Dört Safha 177
Adalı Halil'in Dünya Seyranı 182
Adalı Halil'in Amerika'daki Heyecanlı Macerası 188
İkizli Menkıbe 195
Kurtdereli'nin Sporculuğu 200
Kurtdereli'nin Londra Menkıbeleri 205
Dörde Karşı Bir 212
İki Devrin Dersi 219
Son Güreş 227
Kurtdereli ve Atatürk 234

DÖRDÜNCÜ KISIM
KENDİ AĞZINDAN KURTDERELİ

1 Pırpıtlı Güreşler 243
2 Başaltına Yükseliş 247
3 Az Kalsın Öleyazdı 251
4 Çardak'tan Çayırhisar'a 255
5 Dünya Pehlivanlığı 261

İLAVE BÖLÜM

Önümüzdeki Avrupa Şampiyonluğu Vesilesiyle Son Avrupa Turnesinde Frenk Gazetelerinin Hayranlıkları 265
Millî Takımımız 270
Avrupa Şampiyonluğu Vesilesiyle/ Üç Zafer Bir Arada 276
Güreşlerin Filmi: 1-11 281-334
Şampiyonluk Vesilesiyle 335
Güreşimizin İstikbaline Dair Temel Tedbirler 340

DİZİN 346

HAZIRLAYANIN NOTU

Batı'nın Türk milletiyle ilk ciddi tanışmasını Haçlı Seferleri'ne kadar götürmek mümkün. Daha doğrusu Haçlı Seferleri Batı'nın Türk'le alakalı düşüncelerinin oluşmasında milat olarak kabul edilebilir. Avrupa'nın dört bir köşesinden toplanan azgın haçlı gürühu Kudüs'e doğru bidayetteki kalabalığından büyük bir yekûnunu kaybederek yaptığı yolculukta Türk, kutsal toprakları savunmaya ant içmiş amansız Selçuklu savaşçıları şeklinde karşılarına çıkmıştı. Bu andan itibaren Türk, Batı için korkutucu bir düşmana tekabül etmekteydi. Söz konusu karşılaşmanın etkileri Türk'ün "Tanrı'nın gazabı", "cehennem zebanisi", "Tanrı'nın laneti" gibi sıfatlarla anılmasına sebep olmuştur.

Osmanlı dönemi de pek farklı olmaz. Türk, Doğu'dan Batı'ya akan bir seldir, fırtınadır haydi Sevük'ün tabirini kullanalım: bir kasırgadır. Sayısız haçlı seferine göğüs germiş, sonu gelmeyen ölüm kalım savaşlarından galip çıkmış, sancağını Avrupa'nın ortasına kadar getirmiştir. Türk bir heyula, Türk bitmek tükenmek bilmeyen bir korkunun adıdır. Anneler yaramazlık yapan çocuklarını bile "Türkler geliyor" diyerek korkutmaktadır. Neden sonra devran döner, Türk'ün talihi, düşüş istikametine dümen kırar. Oluk oluk kanla; bilek gücüyle alınan ata yadigârı topraklar birer birer kaybedilir. Türk'ün eski şöhretinin esamesi okunmaz olur. Batı'daki Türk tasavvuru "korkunç düşman"dan "hasta adam"a dönüşüvermiştir. Tam da bu dönemde Avrupa'da yeni bir akım başlar: profesyonel güreş müsabakaları. Bir avuç Türk pehlivanı Avrupa'daki bu müsabakalara katılarak Batı'ya Türk'ün kudretini tekrar hatırlatacak ve "Türk gibi kuvvetli" tanımını tekrar literatüre sokmayı başaracaktır.

Meşhur muharririmiz İsmail Habib Sevük eşsiz kalemiyle işte bu pehlivanların hikâyelerini kaleme almıştır. Rahmetli Ali Gümüş'ün "Türk güreşini hurafelerden temizleyen adam" olarak tanımladığı İsmail Habib Sevük, Edirne günlerinde gösterdiği yoğun gayretle

bugünkü Kırkpınar güreşlerinin şekillenmesinde de önemli vazifeler deruhte etmiştir. Türk güreşi için temel kaynaklardan biri olan *Türk Güreşi Garb Âlemindeki Kasırga,* Sevük'ün evvelden kitaba alınmamış olimpiyat yazıları da eklenerek genişletilmiş; kitabın yazıldığı yıllarda ulaşılması mümkün olmayan bilgiler eklenerek zenginleştirilmiş, eksik ve hatalı bilgiler daha sonraki araştırmalar ışığında düzeltilmiştir. Ayrıca kişisel arşivimizden pehlivanların önceki baskıda bulunmayan fotoğrafları da esere konulmuştur. Metindeki bazı kelimelerin yazımında bugünkü Türkçeye uygun olma kriterini gözettiğimizi ekleyelim.

Sami Karayel'in *En Meşhur Türk Pehlivanları* adlı eserini hazırladıktan sonra, güreşle alakalı eserlerle bağım doğal olarak zayıflamıştı. Bu noktada sürekli bilgi paylaşımı yaparak hafızamı diri ve beni sahada tutan, bir nevi gönüllü asistanlığımı yapan Mehmet Büyük'e de teşekkür etmek istiyorum. Yine kitabın hazırlandığını duyduğunda yardımcı olmak için bana ulaşan Zeki Gezer Beyefendi'ye hassaten teşekkür ederim.

Eseri neşredilişinden seneler sonra tekrar yayımlamanın heyecanını duyarken hem cihana nam salmış Türk pehlivanlarının hem de bu ehemmiyetli kitabın muharririnin ruhlarının şad olacağına yürekten inanıyorum.

Oğuzhan Murat Öztürk

BİRİNCİ KISIM

ÖN SÖZ
VE OLİMPİYAT ŞAMPİYONLUĞUMUZ

BU KİTAP NASIL MEYDANA GELDİ? TÜRK GÜREŞİ YAZILARININ MACERASI

İnsanların iki doğuşu var. Birincisi, malûm, ana karnından dünyaya gelişimiz. İkincisi, şuur âlemine doğuşumuz. Bu satırları yazan 1897'deki Yunan Harbi'ni hiç hatırlamaz. Bütün teferruatıyla hatırladığım ilk hâdise ondan bir sene sonra başlıyor. Sındırgı'da[1] Şatırzadelerin tantanalı bir düğünü yapılmaktadır. O düğünde Kurtdereli Mehmet, o kaya gibi Çakır İsmail'i havada daire çevirterek yenmişti. Bizim çocukluğumuzda zaten ne futbol var ne sinema. İşimiz gücümüz çelme takıp künde atmak. Şuurumun en başında hâlâ Kurtdereli'nin abideli hayali gerilir durur.

Mektep, hayat, Cihan Harbi, Mütareke, Millî Mücadele, Cumhuriyet... Ve 1924 baharında Edirne Maarif Müdürlüğü. Haftasına Türk Ocağı Reisi de olmuşum. Fakat kasada borç senetlerinden başka bir şey yok. Ocağa varidat bulalım diye Sarayiçi'nde[2] büyük bir güreş tertipliyoruz. Bu güreşi millî şerefimizden bir cephenin tezahürü şeklinde canlandırmaya koyulduk: Adalı Halil o zaman altmışını aşmış bir ihtiyar. Anlatıyoruz ki o bir pehlivan eskisi değil, Baki'nin *Kanuni Mersiyesi*'nde "Cihan Pehlivanları" diye vasıflandırdığı neslin canlı bir yadigârıdır. Şu Sarayiçi'ne, yalnız dilber bir mesire gibi bakmamalı, orası şahikaları ve uçurumlarıyla o heybetli Osmanlı tarihini ezbere biliyor. Şu büyük davullara bakın, hiçbir

---

1 İsmail Habib babasının görevi gereği Edremit doğumlu olsa da Kafkas göçmeni olan aile önce Sındırgı'ya yerleşmiştir, bazı aile yakınları orada oturmakta olduğundan Sındırgı'ya gidip gelmektedir. Yazılarda geçen Sındırgı, Edremit, Balıkesir, Bursa onun lise son sınıfa kadar hayatını geçirdiği yerlerdir. (Haz.)

2 Günümüzde tarihî Kırkpınar güreşleri de Sarayiçi'nde yapılmaktadır. Kırkpınar güreşleri bu tarihe kadar şimdi Yunanistan sınırlarında kalan Edirne'ye 15-20 km mesafedeki Simavna (Ammovounon) köyünde yapılıyordu. Arda nehrinin geçtiği Simavna Balkan Savaşlarında kaybedildi. (Haz.)

MERSİNLİ AHMET'İN ZAFERİ VESİLESİYLE ESKİ VE YENİ ŞAMPİYONLARIMIZDAN İKİ SPORCUMUZUN HİMMETİ

Eski şampiyonlarımızdan Koca Yusuf, Adalı Halil ve Kurtdereli gibi cihan çaplı pehlivanlarımız hem çok kuvvetli hem çok sallıydılar. Onlar ağır sıkleti aynı zamanda ağırlıklarıyla kazanıyorlardı. Onların arasında yalnız ikisi, Hergeleci İbrahim ve Kara Ahmet, acılar acısı kuvvetlerine rağmen, gövdelerinin üstünde, teknikle iş gördüler. Yani hünerleri kuvvetlerinden baskındı. Şarkta ve Garpta herkesi yenen Koca Yusuf, kendinden otuz kırk kilo daha hafif Hergeleci'yi hem Türkiye'de hem Avrupa'da yenemedi. Hergeleci'nin çırağı Kara Ahmet de ustasından güreş tekniğini iyice öğrendikten sonra, 1900'deki dünya müsabakalarında, kendinden daha ağır rakiplerini yene yene resmen cihan şampiyonu oluyor.

Cihan pehlivanı Kara Ahmet yalnız en teknik güreşçi olmakla kalmadı; o bütün pehlivanlarımızın en atlet bir sporcusu da oldu. "Türk Güreşi" serisinin Aralık 1946'da çıkan "Kara Ahmet Nerede ve Nasıl Yetişti?" başlıklı yazıda tafsilâtıyla anlattığımız gibi, ona garbî ve ilmî metotla spor hocalığı yapan Ali Raif Bey'di. İki üç yıl sonra cihan şampiyonluğunu kazanacak olan öyle yağız ve yavuz bir pehlivana hocalık yapmak hakkını ispat için her şeyden önce Kara Ahmet'e kendi kuvvetinin üstünlüğünü ispat ederek onun parmağını tutunca kıvırmış, bileğini yakalayınca bükmüş ve en son bahçenin demir parmaklıklarını da birer hamlede eğip kamburlaştırıverince müstakbel cihan şampiyonu: "İyi ki bu güreş yapmıyor, yoksa insanın kaburga kemiklerini de kırıverir," deyip ondan ders almayı memnunlukla kabul etmişti.

Ali Raif'in cihan şampiyonuna bu hocalığı 19'uncu asrın son yıllarında başlamıştı. Meşhur vakanüvis Lütfi Efendi'nin torunu olan Ali Raif, 1871 doğumlu oluşuna göre o zamanlar yirmi yedi yaşla-

rında, yani Kara Ahmet'le yaşıt bulunuyor. Yine "Türk Güreşi" serisinin 19 Şubat 1947'de çıkan "Adalı Halil'in Dünya Seyranı" başlıklı yazıda anlatıldığı veçhile, Anadolu Kavağı üstündeki Haydarpaşa Çiftliği'nin geliri sayesinde geçim kaygısı çekmeyen Ali Raif Bey, kızının Edirne'de evli olması yüzünden, oraya yerleşmişti. 1924'ten 1926 sonlarına kadar üç yıla yakın Edirne Maarif müdürlüğüm zamanında Ali Bey'le çok samimi dost olmuştuk. O zaman ellisini birkaç yıl aşkın olan dostum o kadar müeddep bir zattı ki ne yaman sporculuğundan ne dehşetler dehşeti kuvvetinden ne de Cihan Şampiyonu Kara Ahmet'e idman hocalığı yapmak gibi tarihî şerefinden, bu üç yıllık dostluk esnasında, bir kelimelik bile bahsetmedi. Yalnız sırası düştükçe bana faydası olacak spor öğütleri verirdi. Onun nezaretiyle yaptığım bir spor hareketinde belden yukarı çıplak olarak alınan bir fotoğrafımı ondan bir hâtıra diye, albümümde hâlâ saklarım. Aziz dostumun, üç yıl önce, yetmiş beş yaşında olmasına rağmen çok dinç bir vaziyette iken, beklenmedik bir hastalıkla bir iki gün içinde ölüverdiğini işitince yüreğim bir ustura ucu ile çizilir gibi sızlamıştı.

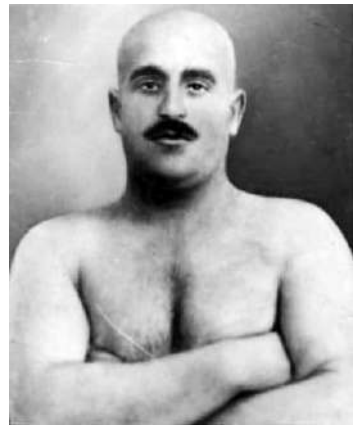
Gene o "Adalı Halil"e ait yazıda anlattığım veçhile, biz Edirne'deyken, Ali Bey'in oğlu Lütfi de İngiltere'deki Leeds Üniversitesi'nde tahsilini bitirerek Edirne'ye gelmişti. Gerek o gerek yakın arkadaşı olup sinemacılık yapan Cemil, reisi olduğum Türk Ocağı işlerinde canla başla çalışırlardı. Lütfi'nin, babasına hayırlı bir halef olduğunu İngiliz üniversitesinde kuvvet şampiyonu oluşuyla öğrendiğimiz gibi Lütfi'ye irsen gelen kuvvetin ne yaman bir şey olduğunu da Türk Ocağı salonunda gözlerimizle görmüştük.

Sarayiçi'nde yaptırdığımız güreşten sonra Ocak salonunda çay ziyafeti verdiğimiz sıra, o günkü güreşlerin başpehlivanlığını kazanan Arnavut Benli Abdullah[14] kim bilir nasıl tafralı bir lâf etmiş olacak ki, Lütfi onu kucakladığı gibi köşeye sıkıştırıp adamakıllı ezince rahmetli Adalı Halil dayanamayarak: "Ah şu çocuk okumasaydı da onu yetiştirseydik, ne afacan bir pehlivan olurdu," diye hayıflanmıştı.

İki yıldan beri iki devre olarak devam eden bu "Türk Güreşi" yazıları vesilesiyle, şimdi İstanbul'da ticaretle meşgul olan Lütfi'den,

[14] Cumhuriyet döneminde yapılan Kırkpınar güreşlerinde ilk başpehlivanlığı kazanan güreşçi. (Haz.)

babasına ait malumat istediğim zaman, hatırında kalan şu iki vakayı anlattı: "Yarım asır önce Emirgan'daki kahveyi işleten Murat Ağa, güçlü kuvvetli oluşuna güvenerek, epeyce kalın gövdeli kuru bir fidan azmanını, yola mâni oluyor diye, çıkarmaya çalışır. Kendine iri yarı dört genç de yardım ettiği hâlde ağacı sökemezler. O sırada Ali Raif gelir. Murat Ağa'nın ricası üzerine ağacı kucakladığı gibi kökünden çıkarıp fırlatıveriyor."

Arnavut Benli Abdullah pehlivan.

Gene o zamanlar, Emirgan iskele memuru Nazif Efendi'ye muziplik olsun diye, gece işler paydos olduktan sonra, iskelenin demir parmaklıklarını birer birer bükerek yampiri hale getirip bırakmış. Ertesi sabah Nazif Efendi telâştadır. Parmaklıkların muhafazasından kendisi mesul. Onları düzelttirmek için birkaç amele tutup masrafa gireceğini düşünerek endişeli. O sıralarda güya vapura binecek bir yolcu edasıyla Ali Bey görününce, Nazif Efendi yana yakıla onun yardımını istemesi üzerine birer büküşte bütün parmaklıkları doğrultuverdiğine herkesin şaşıp kaldığı sırada Nazif Efendi: "Yaptığın bu iyiliğe benden teşekkür bekleme. Şimdiki iyiliğinle akşamki fenalığını düzelttin," deyince, Ali Bey de dahil, herkesi bir kahkaha almış.

Yakın arkadaşı ve akranı olan Doktor Behçet Vehbi Bey, Ali Raif'in sporculuk tarafıyla kuvvetindeki müthişliği tabiatıyla oğlundan da fazla biliyor. Ali Bey Emirgan'daki odun tartmaya mahsus o iki yüz elli kiloluk çeki taşını iki parmağıyla kaldırıverirmiş. Eğer iki eliyle tutarsa o koca taşı bir buçuk metreye kadar fırlatabiliyor. Sporculuktaki muvazene mahareti için de şunu anlattı: İki ucunda iki gülle olan demir çubuğu ayağının parmaklarıyla havaya fırlatıp eliyle tutar. Kara Ahmet o kadar uğraştığı halde bu işi bir kere olsun başaramamış.

Hele şu menkıbe hem acayip hem acı: Emirgan rıhtımında kıyıya perçinli iri taş kalıplardan birinin baş taraftan bir çatlaklık yaptığını

HOŞ GELDİNİZ

*(Cumhuriyet'*te ikinci yazının çıktığı 20 Ağustos günü Olimpiyat şampiyonlarımızın İstanbul'a geldikleri gündü. Gazetenin birinci sayfasında o gün vesilesiyle Dr. Ali Rıdvan Unar imzasını taşıyan "Hoş Geldiniz" başlıklı şiiri bir hatıra diye aynen alıyoruz.)

Destanların safihası bunlar, göğüs değil;
Altın madalya onların üstünde süs değil;

Minder değil savaştığınız yer: Bütün cihan,
Dünya çapında abidelerdir yuvarlanan.

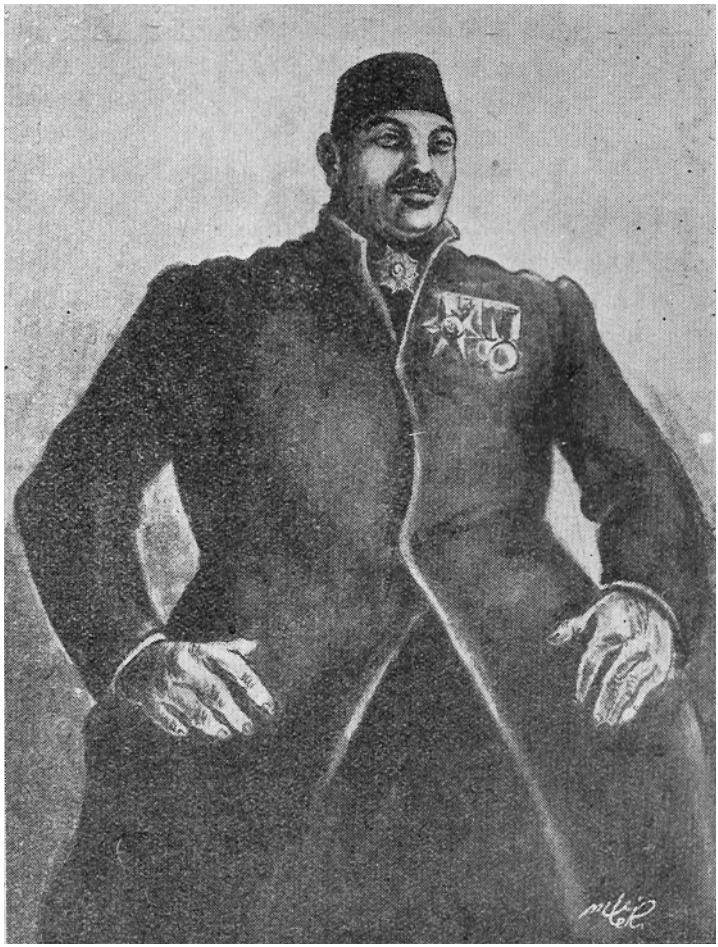
Haşmetli alnınızda yanar nurlu bir gurur,
Millet sizinle haşre kadar fahreder durur.

Sizler ki gönlümüzde şeref tahtı kurdunuz,
Bayram sevinci gösteriyor ünlü yurdunuz.

Bir bölge halkı karşı çıkıp düştü yollara
Hasrette kaldı, devleri yenmiş, o kollara.

Er meydanında baş tacı siz ettiniz bizi,
Takdis eder bütün vatan ey yavrular sizi.

Sultan Aziz'in Başpehlivanı Kavasoğlu İbrahim

Ressam Mehmet Tekdal'ın bir fotoğraftan oto tipisi

İKİNCİ KISIM
TÜRKİYE'DEKİ GÜREŞLER

BİZ OLAN TARAFIMIZ

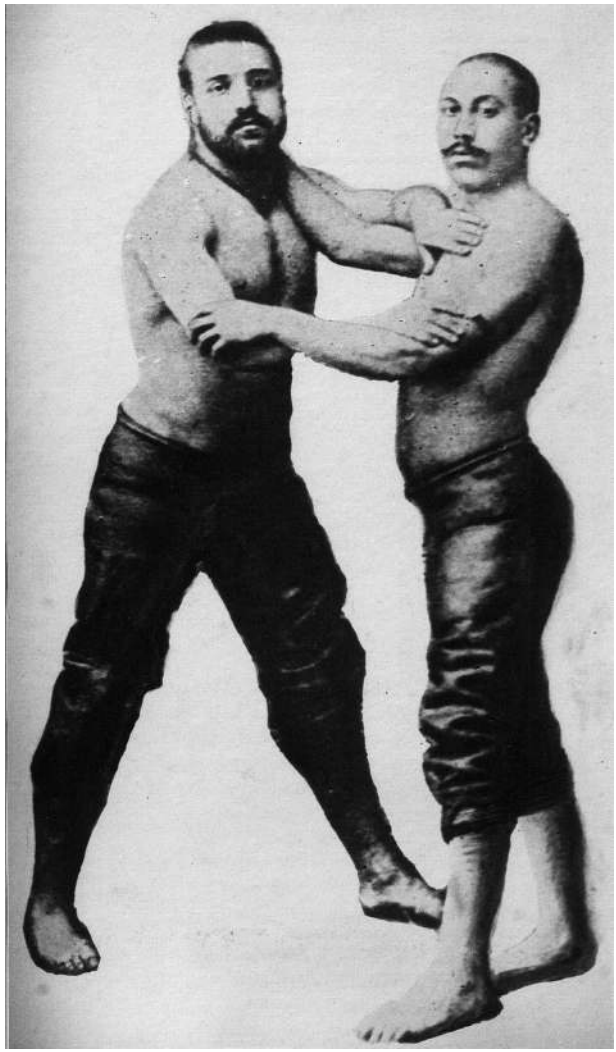
Tanzimat'tan sonra dilimize giren "alafranga" ve "alaturka" tabirlerinin birincisi "Frenk", ikincisi "Türk" kelimelerinin kalınlaştırılmasıyla "Frenk ve Türk usulünde" veya "Frenk ve Türk âdeti üzere" manalarına geldiği halde yavaş yavaş "alafranga" tabiri züppelik mefhumuna doğru yol aldığı gibi "alaturka" dendiği zaman da şarkîlik, yani gerilik manası anlaşılmaya başladığından iki tabirin arası adamakıllı açılmıştı.

Rahmetli Ahmet Hikmet'in "Yeğenim" isimli monoloğu Avrupa'dan ilim yerine Frenkliğin satıhta cümbüş tarafını getiren genç züppeyi alaya aldığı için zamanında çok tutuldu. Bu monolog yalnız yazı halinde okunmakla kalmayarak aktörler onu sahneye de çıkardıklarından ne kadar halk ne kadar defa o züppeye kahkahalar savurmuştu. Şimdiki nesiller, unutulan o monoloğu belki bilmez. Yalnız oradaki züppe yeğenlere gene tümen tümen rastlandığını bilelim. Fakat millet hükmünü değiştirmedi. Hâlâ "bırak şu alafrangayı", derken biz olmaktan çıktığı halde başkası da olamayan bir köksüz kastedilir.

Güreş deyince de göz önüne "alafranga" ve "alaturka" diye birbirine zıt iki nevi pehlivanlık gelirdi. Onlarda olanı hep ileri ve bizde olanı hep geri görenlerce onların güreşi: Vücudun belden aşağısı tutulmayan, derli toplu bir minder üstünde yapılan; yenmek tarafı yalnız yere sermekle değil, hükmen de elde edilen; kısa sürdüğü için bıktırmaz, jimnastik külot ile yapıldığı için kıyafet ciheti nezih, kilolara göre kategorilere ayrıldığı için haksızlığı önleyici, gövdelerin gergin kavisli köprüler kurmasından dolayı akrobatik, oyundan oyuna sık sık geçildiğinden dolayı eğlenceli, davulu zurnası olmadığından dolayı da gürültüsüz, hülâsa her şeyi mükemmel bir güreş.

Hâlbuki alaturka: Bacağa çelme, ayağa tırpan, enseye sille; minder yerine meydan, sükût yerine davulun gümgümüyle zurnanın çığlığı, güreşe başlanırken hakemin düdüğü yerine cazgırın teker-

Çolak Mümin - Suyolcu Mehmet

Bu Çolak Mümin, Suyolcu'nun çırağı olup gayet sakar ve cin gibi çarpan zeki bir pehlivandı. Sarıklı bir medrese hocası olmasına rağmen çok yaman güreşen ve bir kolu da çolak olan Mümin Efendi birçok ünlü pehlivanı yenmişti. Ancak Koca Yusuf'la güreşinde sakatlanarak pehlivanlığı bıraktığı söylenir.
- Mithat Adam'ın koleksiyonundan

OYUNLARIN FİLMİ

Ankara'da, evvelki yaz, sabahtan akşama iki gün süren büyük Türk güreşlerinde, güreşleri yakından takip için, saha ortasındaki hakem heyetinin yanına gittiğim zaman, heyet reisi Şevket Ödül beni heyet azasından İrfan Dergin'le tanıştırırken "Teknik hakemimiz" demişti. Bu teknik hakemin bir aralık cebinden çıkardığı kat kat edilmiş, uzun, geniş, iki sütunlu bir kâğıtta Türk güreşindeki oyunları gösteren bir cetvel görünce şaşırakaldım. Meğer bizim oyunların yekûnu 94'ü buluyormuş. Tabii her oyunun panzehri yerinde onu bozacak başka bir oyun olduğu için hakikatte bu rakamın yekûnu bir misli daha kabarık demekti.

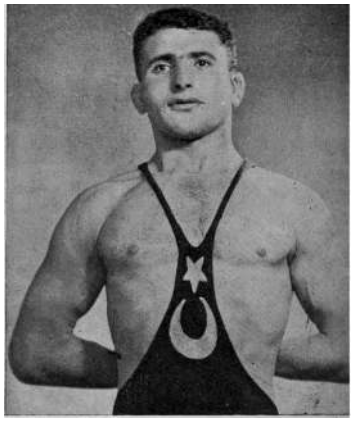
Bizim çocukluğumuzda ne sinema vardı, ne futbol; en esaslı eğlencemiz güreşti. O zamanlar ilk şöhretini yapan Kurtdereli'yi Sındırgı'da, insan azmanı Pomak pehlivanı defalarla yere çarparak yenen İnce Hüseyin'i Balıkesir'de, hele bizim diyarın bütün zeytin ovası şampiyonu olup çok şakrak güreşen Akkanad'ı Edremit'te göre göre kendimi epeyce oyun ismi bilir sandığım hâlde şimdi İrfan Dergin'in cetveli karşısında afallayakalışımı yumuşatmak için olacak, soruyorum: "Peki ama pehlivanlar bu iki yüzü bulan oyunları nasıl belleyebilir?"

Meğer hiçbir pehlivan bu iki yüze yakın oyunun hepsini bilemediği gibi bildiklerinin de hepsini tatbik edemezmiş. Teknik hakem "en büyük pehlivanlar bile ancak üç dört esaslı oyunla güreşirler" diyor. Bunun yalnız bizde değil; alafranga güreşte de böyle olduğunu bu sırada yanımızda bulunan Yaşar Erkan da tasdik etti. Hani, 1936 Berlin Olimpiyatları'nda 61 kilonun dünya şampiyonluğunu kazanarak o zaman hepimizin göğsünü kabartan Yaşar. Hani ondan üç yıl sonra İkinci Cihan Harbi patladığı için bir daha böyle milletlerarası bir olimpiyat yapılamadığından bugüne kadar, yani on yıldır, o dünya şampiyonluğunu resmen muhafaza eden Yaşar. Evet, onun

Finlandiyalı hocası[5] da kendisine her çeşit oyunu öğrettiği halde, güreşirken tatbik edeceği oyunların üç veya dördü geçmemesini sık sık tembih eder dururmuş.

Esasen iyi bir pehlivanın çok oyun bilmesi mutlaka onları tatbik etmek için değil kendine tatbik edilecek oyunları karşılayabilmesi için lâzımmış. Anladım. Demek ki oyunlar, bizde de garpta da "aktif" ve "pasif" diye ikiye ayrılıyor. Aktifler yenmek için olduğundan mahduttur; her pehlivan kendi mizacına göre onların birkaçını seçer. Pasiflerse aksine, mademki karşındaki pehlivanın hangi oyunu tatbik edeceğini bilmiyorsun, her ihtimali önlemek için her oyunu bilmek gerek. Sözün kısası, rakibi en iyi bildiğin oyuna getir ki yenesin ve onun yapacağı oyunun panzehrini de bil ki yenilmeyesin."

Malûm, "deste", "küçük orta", "büyük orta", "başaltı" ve "baş" diye beş kategoriye ayrılan bizim güreşte birinciye "deste" denmesi bu henüz toy pehlivanların meydana kalabalık halde ve deste deste çıkışlarındandır. Onlara diğer ismiyle "ayak" denişi de güreşe yeni ayak bastıklarından ileri gelir. Seyircilerin çoğu, sazdan önceki akort sesi gibi, bunlara ehemmiyet vermezler. Hâlbuki en ehemmiyet verdikleri pehlivanlar hep bu destelerden çıktılar. Deste, güreşimizin yalnız ilki değil kaynağıdır. Bundan başka oyunların tatbikatını da en iyi onlarda görebilirsiniz. İşte önümüzde sekiz çiftten desteye on altı güreşçi çıkmış. Belki henüz az oyun biliyorlar amma bildiklerini hemen tatbike kalkıp oyunların panzehrini de iyi bilmediklerinden netice çabuk çabuk alındığı için boyuna sürprizlerle karşılaşıyoruz.

Olimpiyat Şampiyonu Yaşar Erkan *Yenigün* dergisinden

Şu elenseye ne dersiniz? Hani, pehlivanların asıl güreşlerden önce birbirlerinin enselerini şaplata şaplata kendilerine çekerek yekdiğerini tartmaları. Usta pehlivanlar arasında oyun olmaktan

[5] Onni Pellinen, Nuri Boytorun'a kadar 10 yıl güreş milli takımı başantrenörü idi, 1945'te İstanbul'da vefat etti.

KARA AHMET NEREDE VE NASIL YETİŞTİ?

Hezargrad'da doğup yirmi küsur yaşlarında İstanbul'a gelen Kara Ahmet Bursa'da yapılan bir güreşte Prens Abbas Halim Paşa'nın takdirini kazandığı için, Hergeleci İbrahim'den ders alsın diye, Boğaziçi'ndeki yalıya yerleştiği zaman orada, herkesten önce on sekiz yaşlarında, setre pantolonlu, şık giyinmiş bir efendiyle tanıştı. Lâf arasında bu efendi pehlivana "isterseniz sizinle bilek büküşelim," diye bir teklifte bulununca Kara Ahmet gülerek: "Ben parmağımla sen avcunla," diyor. Genç efendi gayet ciddî cevap verir: "Hayır, ikimiz de avuçlarımızla."

Karşılıklı bir masanın başına oturdular. Sağ kollarının dirsekleri masanın üstüne dayalı; ikisinin sağ avuçları birbirine kenetlendi; konak halkından birkaç kişi, masa etrafında seyircidir, içlerinden biri hakem rolünü alıp kumandayı verir: "Haydi!"

Daha ilk anda Kara Ahmet mühimsemediği bu efendinin demir gibi bir kolu ve çelik gibi bir pençesi olduğunu anlamıştı. Hamle pehlivanın kolunda, davayı çabucak halledip mesleğinin şerefini kurtaracak; efendinin kolu çetin bir müdafaayla rakibinin hamlelerini atlattıktan sonra taarruza geçti, birkaç dakika iki kol muvazene halindeydi; ne o; yavaş yavaş pehlivanın kolu inmeye başlıyor. Nihayet efendinin pençesi onun kolunu boylu boyunca masanın üstüne yatırıverince…

Kara Ahmet Avrupa'da yöresel kıyafetleriyle öne çıkmıştı.

Koca Yusuf Avrupa'da Sağda

Solundaki Filiz Nurullah, onun solundaki Filibeli Kara Osman[19], oturan menajerleri [Doublier] Desbonnet'in Kitabından

[19] Kara Osman, Filibeli değil Koca Yusuf gibi Şumnulu idi. (Haz.)

DİZİN

A

Abbas Halim Paşa, 65, 68, 69, 70, 74, 77, 79, 80, 91, 140, 142, 168, 182, 200
Abbas Hararî, 323
Abdullah Müctebâvî (İranlı güreşçi), 312, 313
Abdülhak Hâmid, 219
Adalı Halil, 7, 8, 13, 21, 22, 34, 71, 73, 74, 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 113, 114, 152, 166, 171, 173, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 227, 228, 255, 257, 260, 261, 262, 335, 336
Adams (İngiliz güreşçi), 229
Adapazarlı Cemal, 236
Adil Candemir, 268, 274, 326, 327
Adil Karatuğ, 251
Afet İnan, 236
Ahmet Bulut, 272
Ahmet Fetgeri, 196, 202, 203, 204, 227, 228, 340, 341
Ahmet İhsan Tokgöz, 204
Ahmet Kurtaran, 91, 92, 94, 177
Ahmet Yekta, 280
Aimable de la Calmette, 151, 155, 162, 217
Ali Gaffari (İranlı güreşçi), 315, 318, 319
Ali Güven, 165
Ali Raif Bey, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 78, 79, 80, 182
Ali Reşat Göksidan, 17, 152, 165, 177, 201, 202, 241
Ali Yücel, 268, 270, 271, 288, 289, 290, 291, 293, 294, 295, 338
Amerika, 7, 8, 34, 40, 42, 73, 89, 122, 125, 126, 127, 128, 129, 137, 138, 139, 140, 147, 148, 162, 166, 167, 171, 177, 180, 182, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 192, 193, 201, 202, 212, 225, 227, 233, 261, 264, 328, 331, 335
Antonio Pierri (Koca Yusuf'un menajeri), 170, 171, 206
Arap Mustafa, 58, 63
Arap Said, 65, 67, 68, 69, 72, 73
Avrupa, 7, 8, 9, 15, 16, 17, 19, 21, 34, 40, 42, 43, 71, 73, 75, 77, 80, 87, 89, 96, 101, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 112, 116, 117, 118, 125, 126, 128, 131, 132, 133, 137, 139, 140, 144, 147, 151, 155, 158, 160, 162, 164, 165, 169, 170, 173, 176, 202, 212, 213, 217, 225, 227, 228, 233, 235, 236, 242, 258,

261, 262, 264, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 288, 289, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 303, 304, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 315, 316, 317, 320, 329, 330, 331, 333, 335, 336, 338, 341, 342, 343

B

Babanakkaşlı Yetim Hasan, 236
Baki, 13, 41
Baradanof (Rus güreşçi), 230, 231
Bayram Şit, 270, 271, 289
Bech Olsen, 109, 111
Behçet Vehbi Bey, 7, 16, 17, 23, 24, 27, 43, 75, 78, 79, 80, 101, 102, 104, 105, 108, 112, 113, 114, 116, 119, 122, 124, 127, 128, 138, 140, 141, 143, 151, 152, 154, 155, 156, 162, 163, 164, 165, 170, 171, 173, 174, 175, 185, 186, 187, 195, 196, 198, 199, 200, 202, 205, 206, 207, 209, 211, 217
Bektaş Can, 268
Belgique Spores, 267
Berlin, 51, 180, 185, 196, 201, 303, 315, 318, 319, 331, 340
Binbaşı Tahsin Bey, 150
Broadway, 186
Brüksel, 266, 268, 269, 273, 274, 283, 288
Bursalı Ömer, 60
Bursalı Rüstem, 91, 92, 251

C

Casino de Paris (Fransa'daki güreş alanlarından biri), 151
Celâl Atik, 273, 303, 311, 315, 316, 317, 318, 319, 336, 339
Cemal Yavuz (Çamlıcalı), 15, 17, 28, 33, 64, 70, 95, 144, 145, 146, 147, 150, 154, 160, 161, 179, 188, 202, 212, 214, 216, 217, 222, 223, 224, 225, 227, 230, 231, 232, 235, 237
Cemil Büker, 184
Cemil Sarıbacak, 271
Cevat Boyer, 16, 17
Cızlak pehlivan, 254, 261
Corneille, 283
Cumhuriyet, 16, 18, 33, 35, 108, 236, 283

Ç

Çakır (pehlivan), 147
Çaya (Macar güreşçi), 227, 228, 229, 230, 232, 233
Çınarlı Kahve, 321
Çoban Mehmet, 236
Çobanoğlu Abdullah, 63
Çolak Mümin, 49, 50, 66, 67, 221
Çömlekköylü Kara Emin, 176

D

Dinarlı Mehmet, 236
Doublier, 87, 132, 133, 134, 136, 137

E

Edmond Desbonnet, 17, 19, 71, 80, 87, 107, 109, 110, 111, 117, 122, 123, 126, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 141, 143, 144, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 170, 171, 172, 174, 185, 199, 207, 208, 209

Ekrem Demiray, 14
Emin Bülent, 230
Enver Yener, 46
Erenköylü Osman, 95
Ernest Roeber (Amerikalı güreşçi), 126, 127, 128, 137, 138
Ethem Paşa5, 251
Eugen Sandow, 102, 103

F

Filiz Nurullah, 18, 87, 116, 132, 180, 190, 232, 233, 257, 258, 259, 262, 263, 264
Firarî Ahmet Paşa, 225
Folies Bergeres (Fransa'da güreşlerin yapıldığı salonlardan), 141, 142
Fournier (Fransız güreşçi), 109, 110, 111, 134, 135

G

Gazanfer Bilge, 266, 272, 273, 301, 302, 303, 306, 311, 321, 322, 336, 342, 343
Gazi Osman Paşa, 278
Gönenli Kel Recep, 176
Gulam Rüstem (Hintli güreşçi), 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 199

H

Hacı Kara Mehmet, 264
Hackenschmidt (Rus güreşçi), 141, 170, 171, 172, 173, 174, 175
Halide Nusret Zorlutuna, 81
Hamdullah Suphi Tanrıöver, 75, 277, 278
Hasan Akal, 272
Hasan Gemici, 270
Hasan Sadiyan (İranlı güreşçi), 304, 305, 306, 308
Haydar Zafer, 268, 273
Henrik Hanson (Danimarkalı güreşçi), 315
Hergeleci İbrahim, 7, 14, 21, 55, 63, 64, 65, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 89, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 139, 140, 147, 151, 182, 196, 214, 227, 229, 231, 232, 251, 254, 335
Hikmet Feridun Es, 192, 193, 194
Hilmi Tafracı, 274
Hürriyet, 192
Hüseyin Ragıp Baydur, 258

İ

İbrahim Alâeddin Gövsa, 189, 191, 193
İkitellili Şükrü, 58, 60
İkiz Osman, 219, 220
İkiz pehlivan, 219, 335
İnkayalı İbrahim, 60
İnönü Stadı, 270, 276, 289
İrfan Dergin, 14, 15, 17, 46, 48, 51, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 95, 112, 116, 118, 119, 121, 212, 213, 214
İslâm Ansiklopedisi, 81, 278
İsmail Doğu, 270
İsmail Vefa, 25
İsmail Yıldız, 192
İsmail Yoylu, 271
İstanbul, 4, 15, 16, 18, 22, 25, 31, 32, 35, 47, 52, 58, 63, 64, 65, 67, 68, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 91, 95, 101, 103, 108, 110, 111, 117, 122, 129, 133, 141,

143, 147, 149, 156, 160, 167, 170, 176, 186, 189, 192, 196, 202, 203, 208, 209, 220, 225, 227, 232, 235, 236, 257, 258, 259, 262, 264, 266, 268, 269, 272, 276, 277, 283, 285, 288, 297, 303, 304, 306, 308, 309, 335, 339
İstanbul Pastanesi, 236
İstanbul Üniversitesi, 147
İzzet Holo Paşa, 103

J

Jack Johnson, 166
Jakobus Koch, 185, 199
Jan Cools (Belçikalı güreşçi), 267, 268, 273, 310, 312, 313
Jean Bandelet, 267
Jean Leclere (Fransız güreşçi), 315, 318, 319
Jenkins (Amerikalı güreşçi), 127, 166, 167, 189, 190, 192

K

Kâbe, 32, 264
Kanuni Mersiyesi, 13
Kara Ahmet, 7, 8, 18, 21, 22, 23, 26, 33, 34, 75, 77, 78, 79, 80, 90, 91, 92, 102, 109, 114, 117, 123, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 151, 160, 163, 180, 182, 200, 209, 213, 217, 227, 251, 335, 336
Kara Ali, 236
Kara Mehmet Ağa, 258
Kara Mustafa, 42, 123, 149, 214
Kara Osman, 87, 121, 132
Katrancı Mehmet, 90, 92, 94, 96, 97, 178, 180, 188, 217, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262
Kavalalı Mehmet Ali Paşa, 65, 69, 78, 101
Kavasoğlu İbrahim, 7, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 222, 224, 335
Kazandereli Memiş, 91
Kel Aliço, 29, 90, 92, 94, 114, 133, 188, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 254, 335
Kel Salih, 58, 59
Kemal Özkan, 271
Kepsutlu Çakır, 82, 145, 147, 178, 257, 258
Kızılcıklı Mahmut, 212, 217
Kikkar Singh, 156, 157
Koca Yusuf, 7, 8, 18, 19, 21, 34, 50, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 116, 118, 121, 122, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 135, 138, 139, 144, 145, 148, 151, 152, 161, 162, 166, 167, 176, 177, 180, 189, 192, 196, 199, 200, 201, 202, 206, 227, 255, 267, 275, 278, 335, 336
Koç Mehmet, 60, 61, 160, 212, 213, 214, 215, 216, 218
Kurtdereli Mehmet, 7, 8, 13, 17, 19, 21, 51, 82, 84, 85, 86, 90, 92, 94, 95, 96, 106, 116, 139, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 185, 186, 187, 188, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201,

202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 214, 215, 216, 217, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 235, 236, 237, 241, 242, 243, 245, 250, 251, 254, 255, 259, 261, 275, 278, 279, 335, 336
Küçük Yusuf (Şumnulu pehlivan), 91, 116, 148, 149

L

La Bourgogne (Koca Yusuf'un vefat ettiği gemi), 129, 138
La Libre Belgique, 268
Laurent le Beaucairois, 141, 143
Le Cid, 283
Le People Gazetesi, 267
Les Rois de la Lutte, 17, 19, 131, 132, 143, 156, 162
Les Sports, 266, 267, 269
Londra, 8, 19, 88, 101, 102, 103, 112, 116, 124, 127, 128, 140, 154, 156, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 172, 173, 180, 185, 186, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, 205, 206, 228, 235, 296, 320, 322, 326, 331, 341, 342
Lütfi Bükülmez, 25, 184, 185
Lütfi Efendi, 21, 78, 80, 182
Lütfi Kırdar, 277

M

Madaralı Ahmet, 95, 123, 167, 171, 172, 173, 206
Mahmut Hasan Ali (Mısırlı güreşçi), 302
Mahmut Osman (Mısırlı güreşçi), 317, 318, 319
Mahmut Şevket Paşa, 69
Makarnacı Halil Hüseyin, 29, 133, 188, 222, 223, 224, 225, 251
Manchester, 181, 196, 198, 205
Manisalı Abdullah, 46
Manisalı Rıfat, 234
Manyaslı İsmail Bey, 15, 84, 91, 95, 147, 177, 234
Marsilya, 262
Mazhar Akifoğlu, 94, 95, 167, 217
Mehmet Oktav, 303, 307, 343
Mehmet Vehbi Bey, 101
Mersinli Ahmet, 7, 26, 268, 269, 275, 330, 334, 336
Muhammed Hadam (İranlı güreşçi), 296, 298
Muharrem Candaş, 272, 275, 330, 332
Muhlis Tayfur, 292, 323
Mustafa Dâniş Efendi, 90, 91, 92, 94, 95
Mustafa Kemal Atatürk, 8, 14, 15, 234, 236, 237, 265, 340
Mustafa Yoylu, 268, 273
Müftüoğlu Ahmet Hikmet Bey, 39

N

Namık Gezene, 266
Namık Kemal, 279
Nasuh Akar, 268, 271, 296, 297, 298, 304, 334, 336
Nation Belgie, 267
Nureddin Zafer, 268, 272, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311
Nuri Boytorun, 19, 52, 265, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 282, 283, 284, 289, 290, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 301, 302, 304, 306, 308, 310, 311, 312, 317, 321, 322, 326,

327, 328, 331, 333, 334, 338, 340, 341, 342, 343

P

Padoubny (Rus şampiyonu), 166, 173, 174, 175, 176
Paris, 7, 8, 18, 42, 92, 104, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 117, 118, 119, 121, 122, 124, 128, 131, 132, 133, 139, 140, 142, 143, 144, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 162, 165, 167, 172, 177, 180, 182, 196, 201, 207, 208, 213, 215, 235, 257, 262, 263, 279, 280, 282
Paul Pons, 18, 19, 109, 110, 111, 118, 119, 121, 123, 124, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 142, 143, 144, 199, 213
Petrof (Bulgar güreşçi), 207
Pihlajamaki Paavo, 312
Pomak Osman, 133
Pomak Yaşar, 176
Recep Pengal, 149, 175, 176
Refet'in Kahvesi, 198
Resimli Gazete, 94, 189, 190, 191
Rıdvan Unar, 35
Robert Gronier, 267, 337

S

Sabès (Fransız güreşçi), 110, 111, 124, 132, 135, 136, 206
Sadık Ceylân, 284, 285, 295
Sadi Çınar, 189
Sadrazam Âli Paşa, 101
Sadrazam Büyük Reşit Paşa, 225
Said Hafız (Mısırlı güreşçi), 296, 298, 299
Said Halim Paşa, 65, 68, 69, 70, 72, 119
Said Kandil (Mısırlı güreşçi), 311, 312, 313
Said Nazif, 18
Sakallı Celal, 230
Sakallı Celâl, 229, 230
Sakallı Deli Murat, 148, 149, 150
Sami Bey (Hamdullah Suphi'nin abisi), 75
Sami Karayel, 10, 66, 67, 68, 114, 207, 221, 222, 257
Sanayili Tevfik, 58, 63
Sarı Hafız, 28, 58
Sebeblili Hüseyin, 160, 212, 214, 216, 217
Sedat Simavî, 189
Selim Sırrı Tarcan, 18, 144
Servet Meriç, 268, 272, 273, 310, 312, 313, 317
Sındırgılı Halil, 45, 81, 234
Sındırgılı Saraç Mehmet, 262
Sındırgılı Şerif, 46, 47, 48, 81, 234
Silivrili İzzet, 95, 176
Suat Karaosmanoğlu, 228
Suhteoğlu Mehmet, 219, 220
Sultan Abdülaziz, 7, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 46, 49, 90, 101, 148, 188, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 279, 335
Sultan Abdülmecid, 224, 225
Sultan II. Abdülhamid, 34, 58, 63, 65, 90, 103, 139, 147, 219, 225, 236, 257, 288, 292, 335
Sultan II. Mahmut, 335
Suyolcu Mehmet, 14, 17, 44, 46, 48, 49, 50, 186, 220, 221, 222, 235
Süleyman Nazif, 18

Ş

Şamdancıbaşı Kara İbo, 222, 223
Şatırzade Servet Bey, 84, 146
Şevket Ödül, 14, 51, 65
Şeyh İmadeddin Efendi, 101
Şumnulu Mestan, 176

T

Talat Paşa, 103, 231
Tamburacı Osman, 60, 61
Tekirdağlı Hüseyin, 236
Telâşeli Mehmet Usta, 253, 254
Times, 103
Tom Cannon (İngiliz güreşçi), 108, 112, 119, 121, 124, 128, 129, 137, 144, 201
Tophaneli Hasan, 63
Tophaneli Küçük Yusuf, 91

V

Valet Charles, 288
Vehbi Emre, 269, 274, 284, 285, 287, 295, 309, 338, 339, 342
Vie Au Grand Air, 174
Vildan Aşir, 269
Vitala Vilho, 288

Y

Yakacıklı Mehmet, 58, 63
Yaşar Doğu, 268, 270, 274, 295, 317, 320, 321, 336, 339

Z

Zaferullah (Hintli güreşçi), 164, 165, 167
Ziya Paşa, 279
Zühtübeyzade Ali Bey, 241, 258, 260